

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Commentarii Tres in Universam Aristotelis Philosophiam

Commentarius Secundus In Octo Libros Physicorum Aristotelis

Crespin, François

Bruxellæ, 1652

II. An dari possit Infinitum Cathegorematicum, sive actu.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95369](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95369)

ticum: Cathegorematicum est, Quod in partibus actu non habet finem; unde communiter dicitur infinitum actu: Syncathegorematicum est, Quod quidem in partibus actu habet finem, sed in partibus in potentia non habet finem; unde communiter dicitur infinitum potentia, & exempli gratia, quia numero hominum existentium addi possunt plures & plures in infinitum, numerus hominum existentium dicitur infinitus potentia.

v. Adde infinitum Cathegorematicum communiter assignari quadruplex: primum in essentia, & est infinitum simpliciter, sive illud quod est infinitum in omni genere entis & perfectionis: secundum in intensione, & est quod quidem in essentia finitum est, continet tamen gradus entis in se, uni certo æquales infinitos: tertium in extensione, & est quod secundum suas partes in infinitum protenditur, vel secundum longitudinem tantum, ut linea, vel secundum longitudinem & latitudinem, ut superficies, vel secundum longitudinem, latitudinem & profunditatem, ut corpus: quartum in multitudine, ut numerus infinitus: tria autem hæc ultima sunt tantum infinita in certo genere & secundum quid, ut patet.

D V B I U M I I.

An dari possit Infinitum Cathegorematicum sive actu.

VI. **N**egant è Realibus Thomistæ communiter, Soto, Toletus, Ioannes à S. Thoma, nostri Complutenfes, Averfa, Connimbricenses, &c. affirmant verò Nominales post Gregorium Ariminensem, Okam & Alensem: item Commentarii Parisienses, Vasquez, Hurtadus, Arriaga, Comptonus, & fufiffimè Fasolus; cum quibus, sit

R E S O L U T I O I.

VII. **D**ico 1º, Divina saltem virtute, dari potest infinitum actu, etiam in entibus completis. Ita Authores supra citati & Bacho noster in 2. Dist. 13. q. 6. art. 2º.

VIII. Probatur, simpliciter dari potest infinitum potentia, sive Syncathegorematicum, ergo & actu, sive Cathegorematicum: Probatur antecedens, quia sunt infiniti homines, & sic de aliis, possibiles; cur enim unus potius, quam alius eorum numerus assignaretur, cui alius major addi non posset? præsertim cum objectum omnipotentia tantum augeri debeat, quantum prudenter potest, & prudenter augeatur, sicut prudenter possibile dicitur, ubi in ente repugnantia post debitum examen, non apparet, quæ, ut postea patebit, in tali hominum, & sic de aliis, infinito non apparet: unde in Concilio Constantiensi Sessione 15. damnatur Ioannes Huss-dicens, Deum ad certum tantum numerum posse animas producere. Et Sanctus Augustinus lib. 12º. de Civitate cap. 18. eos quippe (ait) infinitos esse certissimum est, quoniam in quocumque numero finem faciendum putaveris, idem ipse, non dico uno addito augeri, sed quantumlibet sit magnus, & quamlibet ingentem multitudinem continens, in ipsa ratione, atque scientia numerorum, non solum duplicari, verum etiam multiplicari. Ergo & actu, consequentia hæc n. 10. probabitur. Sed ante

IX. Nota contra hanc probationem difficultatem magnam obijci posse: nempe, quod, sicut genus ex se est ad certum numerum specierum possibile limitatum; ita species ad certum numerum

individuum possibile limitata esse debeat. Sed id non ita nos, qui in Porphyrio negavimus dari differentias per se & secundum se atomas, uti alios, turget: quia consequenter negandum putamus genus esse ex se ad certum numerum generum possibile limitatum, magis quam sit species ad certum numerum individuum limitata.

X. Probatur consequentia, quia omne infinitum potentia est infinitum actu, si redigatur ad actum, & si omnes ejus partes sumantur collectivè, faciunt infinitum actu: sed per Divinam potentiam ad actum redigi potest, & omnes ejus partes collectivè sumi, ergo, &c.

XI. Probatur hæc minor pro prima parte; quia ex parte omnipotentia in primis non est repugnantia, nisi sit ex parte objecti, ut patet; sed ex parte objecti nulla est, ergo, &c. Probatur minor, quia inter partes infiniti Syncathegorematici, si rerum permanentium, v. g. hominum, vel partium continui permanentis; nulla incompossibilitas; siquidem una non destruit aliam; nam homo hominem, & pars una lineæ alteram comparitur, ut patet, ergo, &c.

XII. Confirmatur infinitum potentia, sive Syncathegorematicum, potest adæquatè simul redigi ad actum omniscientia Dei, ergo & adæquatè simul ad actum omnipotentia, cum supponatur entium possibile infinitum: consequentia tenet à pari, & ulterius probatur; vel numerus entium infiniti Syncathegorematici, quæ adæquatè simul redigi possunt ad actum omnipotentia, est finitus & determinatus, vel infinitus & indeterminatus: si infinitus, sequitur intentum: si finitus, vel supra illud per omniscientiam videt Deus aliqua entia possibile, vel non? si sic, ergo videt Deus aliqua possibile, quæ non posset per omnipotentiam ponere, in quo est repugnantia in terminis; si non, ergo objectum omniscientia Dei non est infinitum, ita ut Deus semper plura & plura videre possit; sed finitum, ita ut plura super finita videre non possit, contra omnes: ergo, &c.

XIII. Probatur minor pro secunda parte; omnes partes infiniti Syncathegorematicè sumpti quoad numerum majorem & majorem in infinitum possunt distributivè sumi, ergo, & collectivè: antecedens admittitur ab omnibus; probatur consequentia; quia, cum eadem sint entia & non plura in collectione, quam in distributione, tota repugnantia, si quæ sit, sumi debet ex parte modi, videlicet, colligendi; sed ex parte illius modi nulla major repugnantia adferri potest, quam ex parte modi distribuendi, ergo, &c.

XIV. Confirmatur 1º negationes hominum possibile, lineæ infinitæ, &c. sunt actu, ut omnes fiantur; & sunt infinitæ, eo modo, quo negatio materia dicitur materialis, ergo sunt infinitæ actu: consequentia videtur legitima: major pro secunda parte patet: probatur pro prima; quia alterum contradictorium semper, & necessario, existit; ergo, &c.

XV. Confirmatur 2º Conclusio: nullus effectus debet denegari omnipotentia Dei, nisi ostendatur aliqua repugnantia se tenens, vel ex parte potentia agentis, vel modi agendi, vel ipsius effectus; sed nulla potest ostendi ex parte alicujus istorum, ergo, &c. major est certa apud omnes orthodoxos, & probatur ex Disputatione præcedenti Dub. 3º. minor probatur solutione objectionum;

num; consequentia patet.

xvi. Obijcies 1° ex Arriaga Physicæ Disp. 13. Sect. 4^a. num. 45°. argumentum, quo probat omnes creaturas possibiles esse finitas tantum: omnis longitudo finita, aut multitudo, potest successivè percurri, aut numerari, alioqui esset infinita: ergo si incipiamus numerare omnes homines, tandem sciemus omnem multitudinem finitam illorum, ita, ut supra illam, non posset alius homo componens cum præcedentibus numerum finitum, restare numerandus: ergo addito jam præcisè uno (si plures possibiles) supra præcedentes, resultabit multitudo infinita; quia præcedens erat maxima omnium finitarum, & hæc est major illâ, ergo erit infinita: & non erit infinita; quia finitum additum finito, non facit infinitum.

xvii. Addit autem præfatus author num. 46°. quid autem sit ei (videlicet argumento) Respondendum; nec mihi occurrit; nec vidi in aliis; quia hoc argumentum non vidi propositum; malo autem fateri me non videre solutionem, quam dare aliquam, quam nec ego, nec ullus alius, intelligat. Verum

xviii. Respondeo 1°, retorquendo hoc argumentum in æternitatem à parte post, quam argumentum illud convincit (si quid convincit) percurri posse, & sic esse finitam & infinitam, ac proinde repugnare, ut consideranti patebit, quod est hæreticum: 2°, in homines possibiles & negationes infinitorum hominum existentium, pro quorum Infinito numero eadem difficultas.

xix. Respondeo 2°, distinguendo antecedens, omnis longitudo finita aut multitudo, secundum se & ut præcisè ab Infinito quod confluet per modum partis, sive distributivè sumpta separatim à cæteris, potest successivè percurri, aut numerari, concedo antecedens; sumpta in infinitum, & ut confluet infinitum per modum partis, sive collectivè cum cæteris sumpta, nego antecedens: notandum enim est omnem longitudinem & multitudinem finitam, diverso sensu, posse esse finitam & infinitam.

xx. Instabis, omnis longitudo finita, aut multitudo distributivè sumpta percurri potest, ergo & omnis collectivè; consequentia hæc est bona; vel non stat nostra probatio minoris ad conclusionem pro secunda parte.

xxi. Respondeo 1°, iterum retorquendo argumentum in æternitatem à parte post, homines possibiles, &c.

xxii. Respondeo 2°, distinguendo antecedens, omnis longitudo finita aut multitudo secundum se, & ut præcisè ab Infinito, quod confluet per modum partis distributivè sumpta, percurri potest, ergo & omnis collectivè eodem modo sumpta, concedo antecedens; sumpta in infinitum & ut confluet infinitum per modum partis distributivè sumpta percurri potest, ergo & collectivè, ut sic nego antecedens: quia nequidem illo modo distributivè percurri potest, eò quod ut sic, habeat infinitam longitudinem & multitudinem sibi conjunctam, licet materialiter & in se sit finita. Revera tam multum distinguitur finitum secundum se seu ut præcisum ab infinito percurri posse, & finitum in infinitum seu ut confluet infinitum percurri non posse; quantum distinguantur, finitum ut finitum percurri posse, & infinitum ut infinitum percurri non posse; quia finitum ut præcisum ab infinito est finitum, & finitum ut confluet infinitum est infinitum,

ut infra probabitur. Quare de hac difficultate paulò latius infra.

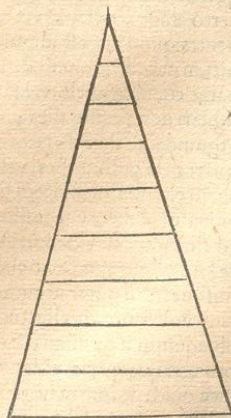
xxiii. Obijcies 2°, ponamus duas lineas esse puncto A. correspondentes, & utramque in infinitum protendi instar Pyramidis, sic ut lineæ costales magis & magis inter se distent; tandem distabunt inter se infinite: tunc Deus probat à costa ad costam, lineam trahat, hæc erit infinita, ut supponitur; & non erit, quia claudetur duobus punctis, ergo, &c.

xxiv. Respondeo 1°, argumentum illud retorqueri in talem

Pyramidem possibilem aut negationes similis Pyramidis existentis, quæ suo modo similem habent negativam protensionem, ut patebit attentè consideranti negativam Pyramidem loco realis.

xxv. Resp. 2°, admissio casu, distinguendo assumptum; tunc linea à costa ad costam tracta erit infinita, si consideretur quatenus correspondet finitæ parti lineæ costalis secundum se, sive distributivè & ut præcisè à linea costali infinita, quam conflatur, nego assumptum: & Ratio est, quia ut sic non distat nisi finitè à simili sibi correspondente parte alterius costæ, prout non distat nisi finitè à prima parte finita, quæ puncto A. correspondet: si consideretur quatenus correspondet parti lineæ costalis, sumpta in infinitum, sive collectivè cum cæteris sumpta, & ut lineam costalem infinitam conflatur, concedo assumptum; sed sicut ut sic, non est una finita, sed plures, & infinita collectivè; ita linea per modum basis ab una parte unius costæ ut sic sumpta, ad aliam alterius costæ ut sic sumptam, una tantum esse non potest, sed plures & infinita collectivè: eodem modo solves argumentum, quod difficilius putat, & hoc modò proponit P. Comptonus Physicæ Disp. 46^a. Sect. 5^a.

xxvi. Obijcies 6°, & difficilius: quia hujusmodi Pyramidali figurâ in infinitum protensa, cujus cuspis sit hic, ducatur linea intra unum palmum cuspis, linea erit unius palmi; post intervallum alterius palmi ducatur alia linea, illa erit duorum palmarum; & hoc modo in infinitum duci possunt lineæ, quæ se invicem excedent per unum palmum; ergo linea transversa terminativa, seu basis erit infinita, & non erit: erit, quia cum lineæ illæ protendantur in infinitum, & consequenter infinite distent, linea illa necessariò erit infinita: quod autem non sit infinita, inde videtur clare ostendi, quia uno tantum palmo excedit lineam

neam sibi proximam finitam, finitum autem additum finico secundum omnes non facit infinitum. Quod autem sequatur aliquam ibi lineam necessario fore finitam & in finitam, ulterius probatur; nam linea aliqua transversa infinita necessario sequitur immediate aliquam finitam, cum non sint interruptæ lineæ, ut supponimus. Deinde in ipsis lineis finitis, vel assignari potest ultima, vel non? si non, ergo sunt infinitæ lineæ finitæ invicem se uno palmo excedentes in longitudine; ergo aliqua ex lineis illis sunt infinitæ, cum infinitæ excedant primam, quæ solam est unius palmi.

xxvii. Ad ista argumenta subdit P. Comptonus: Hec est præcipua difficultas in hac materia, cui docti quidam recentiores admittentes nobiscum Infinitum fatentur omnino responderi non posse, nec aliam adhibent solutionem. Respondeo tamen primo hoc argumentum solvi ab omnibus debere in negationibus, quæ, cum undique sint in immensum diffuse, habent suo modo puncta, lineas, & superficies; ergo inter duas huiusmodi lineas in eis assignabiles, sunt aliæ transversæ, modo in argumento proposito. Secundo urget eodem modo in lineis huiusmodi, quas Deus videt possibiles. Tercio, in æternitate à parte ante, & in tempore imaginario, quod jam inle ab æternitate paulatim fluxit: nulla enim est hora longior aliâ, & tamen tandem faciunt infinitum tempus imaginarium, & idem fuisset, si tempus etiam verum infinitum à parte ante fuisset transactum.

xxviii. Resp. ergo nullam esse assignabilem lineam finitam cui proxima sit infinita excedens illam tantum uno palmo, nec videri potest à Deo, quod non est, sed quæcumque finitæ assignatæ, non potest dici determinatè quot lineæ interjaceant inter illam & lineam aliquam infinitam: sicut ergo in tempore imaginario elapso non possunt, ita certò assignari dies, vel horæ sibi invicem succedentes, ut omnes fateri debent; ita nec hic lineæ aut numeri; sed modo longè confusissimo componitur, tam unum infinitum, quam aliud, nec eadem claritas spectanda est in re aliqua infinita, atque finita. Ita verbotenus ille.

xxix. Sed contra: hæc P. Comptoni solutiones vix etiam ullæ videntur: quia, quod quæritur est, quomodo tempus imaginarium sit infinitum, sic, ut non componatur ex duobus finitis tantum? quomodo linea sit infinita, sic ut quatenus infinita non excedat nisi uno palmo finitam, aut concludatur duobus extremis? ac proinde sint & non sint infinita: Ad hoc non Respondet P. Comptonus, nisi, quod in tempore imaginario elapso non possint certò assignari dies, vel horæ sibi invicem succedentes: quod vix est aliquid; quia si tantum sit infinitum per additionem diei ad dies finitos, non apparet cur ab Angelo, vel saltem Deo certò illius assignari non possint dies; id autem contendunt ista argumenta: deinde ratio quæritur, cur certò assignari non possint dies, vel horæ in tempore imaginario elapso sibi invicem succedentes, cum infinitum videatur debere esse infinitum per additionem finiti ad finitum, ut videntur argumenta ista convincere? eo usque non se extendit solutio ista; prudentiusque, nisi aliter argumenta solvantur, Respondendum videretur intellectum hominum hic esse in obsequium æternitatis & fidei captivandum; quia pro utraque parte videntur sequi contradictoria; hæc quidem contra negativam; alia autem contra affirmativam, videlicet Dei omnipotentiam, omniscientiam, &c. esse infinitam & non esse, ut supra vidimus; quæ intellectui pro utraq; parte suspensum relinquere debent, nisi probabiliter ostendatur non sequi, quod, an n. 24. fecerimus, tuo iudicio relinquo.

xxx. Objicies 3°, non potest dari, quantitas infinitè parva actu; ergo nec infinitè magna actu: probatur antecedens, quia, cum sit essentialiter divisibilis, esset tandem indivisibilis, ac proinde quantitas & non quantitas: probatur consequentia, quia eodem modo se habet parum ad multum, quo multum cujus multiplicatione fit infinitum, ad parum.

xxxi. Respondeo negando assumptum; eo enim sensu, quo potest dari quantitas infinitè magna, potest dari quantitas infinitè parva; quia sicut quantitas potest secundum partes proportionaliter majores in infinitum crescere; ita & secundum partes proportionaliter minores, potest in infinitum decrescere. An autem hodie deveniri possit ad unam quantitatem actu in parvitate infinitam, sicut inde devenitur ad unam actu in magnitudine infinitam? videtur omnino quod non, & est disparitas, in eo, quod continuo non repugnet divisibilitas magni, bene autem indivisibilitas parvi, ad quam tandem eventum esset, uti ad infinitam illius parvitatem.

D V B I V M I I I.

An dari possit infinitum actu, in duratione, magnitudine, multitudine & intensione.

R E S O L U T I O I.

xxxii. **D**ico 1°, virtute Divinà dari potest infinitum actu in duratione.

xxxiii. Probatur, dies totà æternitate à parte post futuri collectivè sumpti possunt dici infiniti actu in duratione; & idem est de cogitationibus angelorum & beatorum, singulis momentis, vel horis æternitatis futuris collectivè sumptis; ergo, &c. probatur antecedens, quia illi dies, & hæc cogitationes, collectivè sumpti non sunt finiti; quia omne finitum summptione finitorum pertransiri potest, illi non possunt; ergo sunt infiniti; non Syncretice, gorematicè; quia omnes collectiones & distributiones infiniti Syncretice gorematicè sumpti actu & simul sumptæ faciunt infinitum actu & Cathegorematicum, ut patet ex dubio præcedenti; ergo, &c.

xxxiv. Objicies tamen: non potest unquam fieri una totalis & adæquata collectio omnium dierum æternitatis, vel cogitationum angelorum, &c. totà æternitate futurarum, ergo, &c. probatur antecedens; quia nunquam sunt extituri omnes, & quilibet ultra se habebit alium, ergo, &c.

xxxv. Respondeo distinguendo antecedens, non potest unquam fieri, &c. si ly *unquam* sumatur pro tempore aliquo finito secundum se determinatè & distributivè sumpto, concedo antecedens, si sumatur pro tempore Infinito & conflato ex finitis temporibus pluribus in infinitum collectivè, nego antecedens; ad probationem verò antecedentis similiter distingue ly *nunquam* sunt extituri omnes; & adde aliquando verum fore dicere jam existunt omnes dies æternitatis, quando v. g. erit verum dicere jam existit tempus infinitum sive tempus conflatum ex omnibus temporibus finitis possibilibus; quia de quocumque verum est dicere futurum est, aliquando verum erit dicere, jam est, sumendo ly *jam*, pro instanti, si futurum, sit in instanti adæquatè futurum; pro tempore infinito, si futurum, sit solo tempore infinito adæquatè futurum: quod omnes Adversarii admittere debent in diebus æternitatis à parte ante; non quidem uno instanti ut patet, sed tempore infinito & conflato ex omnibus